

Slovenski

GLASNIK.

Lepoznansko - podučen list.

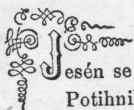
List 1.

V Celovcu 5. januarja 1867.

Letnik X.

Roža jerihonska.

(Zložila Luiza Pesjakova.)

esén se je ločila, puščoben bil je svet,
Potihnili so ptiči, zvenil je roži cvet;
Frfral je po nižavi hripav samó krokár,
In zadnje liste stresal z drevés je hud vihár.

Oblaki pokrivali so svitli, modri svod,
Tišina in temota vladali ste povsod;
Leskeči le valovi hitíjo in šumé,
Dosegli do bi brežje, kjer trate će eveté.

Na bregu bistre vode, pod vejami dreves,
Spirala majhno krilce kraljica je nebes,
In tam v prenizki bajti — al lepo ko pomlad—
Je spalo nježno dete, presveti njen zaklad.

In blaga je devica — puščava jej je raj —
Ko včasi se obrne po bajtici nazaj;
Srcé jej v prsih vriska, blišči se jej okó,
Ko detece poljubi s pogledom saj gorkó.

Storjeno je že delo, al mesta najti ni,
Da krilce bi obes'la nebes presvitla hči;
Le tam na strmi skali, kjer zeva pust bílog,
Stojí samotén grmek, edini krog in krog.

K grmičku se napoti Marija zdaj, rekoč:
„Al hočeš mi ustreči, mi biti na pomoč,
Da posuši se krilce za detece lepó,
Ki tam-le v revni zibki zaspalo je sladkó?“

In srajco razprostira, da hitro se suši ;
 Al ko jo ž njega sname, devica ostrmi,
 Ker samorašči grmič je hipoma zelen
 In z listjem čvrstim, lepim obilno obložen.

In zdrav, cveteč in krasen je tudi puhli štor,
 In z rož'cami ovenčan, še lepšimi ko zor;
 Devica se upogne, in usta in roké
 Mogočnega očeta v nebesih zdaj slavé. —

Kot čudež je povzdignil ubogi grm nekdam,
 Takó so čuda polne njegove rože zdaj,
 Ko steblo jim usahne, ko cvetke jim zvené,
 Oživlja je spet voda, da koj se razcveté.

In večno posvečene so božji materi,
 So slika nje lepote in nje ponižnosti ;
 In dokler rod človeški bo gledal krasni svet,
 Z veseljem bo pozdravljjal te rože vsak pogled.

Mala Furlanka.

(Noveleta, spisal Fr. Celestin.)

Ko bi Bog oče spustil iz pekla, iz vic ali pa iz nebes kakega poštarja iz onih časov, ko so bili ob véliki cesti poštarji imenitni možjé in so pod streho jemali potujoče kralje in cesarje, kakor vnuki njihovi še sedaj ponosno pripovedujejo: gotovo bi se ne čudil malo, vidé po cesti, prej vedno voznikov polni, goniti sedaj k večemu kakega ubornega kmetiča svoje voličke. Ko bi dalje vprašal vnuka svojega, nekdam pri vožnji obogatelega soseda, kam je ves hrup in vriš vozniški, kje je pošta, pokazal bi mu ta z zdihljejem bližnjo železno cesto, ter bi najbrž djal: „Dá, ljubi prijatelj, ta cesta nam je veliko pojedla, ta je nas premožne spravila na nič“; drugi pak bi rajno nasprotno trdili dokazovaje, da je človeštvo s to iznajdbo storilo velik korak na potu napredka.

Da imajo zadnji prav, ugenil sem jaz, ko sem mahal o velikonočnih praznikih l. 186. proti južnemu kolodvoru dunajskemu. „Moj Bog!“ mislil sem strahoma, „kedaj bi bil pač doma, ko bi lukamatije ne bilo!“

Na kolodvoru me je sprejelo, čeravno je bilo že pozno zvečer, ono velikim mestom lastno živahno gibanje. Stari in mladi, bogati in revni videli so se tu večidel prvi-in mnogi najbrž tudi zadnjikrat. Tu so stali prijatelji okoli odpotujočega mladega tovarša, ter mu zadnje trenutke pred odhodom sladili s prijateljskim slovesom. Bili so veseli, saj mladosti je veselje lastno, in niso opazili tam v kotiču priproste ženice, ki si je z eno roko brisala solze, z eno pa mladega vojaka strastno držala za obé roki, ko da bi ga bila v zadnjem trenutku hotela oteti iz zadrž so-vražne osode. Mladeneč pa je skušal skrivati čut svoj, glasno je tolažil

mamico, da bo prišel gotovo kmalu domú; a starka mu je odkimovala, drugega nisem slišal, ker ginjenja menda ni mogla glasneje govoriti. Nehoté sem obstal pri tem prizoru, in še le glasno velevanje konduktejevo, da bo brž tretjikrat pozvonilo, spomnilo me je, da še ne sedim v va-gonu. Videl sem še, ko je zvon zapel, kako se je mladi vojak strastno oklenil svoje matere, slišal tiho ihtenje revice.

Ker je bila noč dolga, dobil bi bil rad kupé, kjer bi bilo še toliko prostora, da bi se mogel nasloniti nekoliko. Razodenem torej kondukteju svojo željo, toda z neko tem ljudém lastno nepriljudnostjo me spravi v kupé, kjer je bilo že polno, in na ponižno mojo prošnjo ne reče ničesa. Imel sem za-nj nekaj prav poostrenih na jeziku, a mehke glas ženski blizo mene spomni me, da se je treba brzdati vpricho nježnega spola. Rado-veden, v kako družino me je osoda vteknila, ozrem se po sopotnikih, naštejem jih šest: njo z mehkim glasom in pet moških. Kakor je sploh navada, da se na potu znanja delajo hitro, in se potniki in potnice ne ozidujejo s trojnimi kitajskim zidom, za kateri je v društvenem življenji treba časi dolge dolge lestvice, slišal sem, da so tudi tu ravno stavili si vprašanja: kam? odkod? po kaj? in enaka.

Zvedel sem tako, da je postarni možiček, moj vis-à-vis, ki si je ravno kosmato kučmo natikal na plešasto glavo, trgovca v nekem štajerskem trgu, čigar imena si nisem zapomnil. Pravil je, da je šel na Dunaj po blago, in našteval na drobno, kako dober kup je tam, in kako grdo ga je peharil nek štajerski kupec, pri katerem je dosle blago jemal. V svojem razkladanji se je tudi k meni obrnil časi, rekoč: „Ali ni res?“ Pogovor o samih suhih odstotkih, o gladkem in kosmatem suknu se mi je zdel premalo zanimiv; zató nisem pazil skozi ia skozi na moževo bi-stroumnost in tako mu časi nisem vedel drugega odgovora kakor: „Dá, res je!“ kar je trgovčeka enkrat tako oveselilo, da me je strastno zagotavljal, da sem izvrsten praktikus, in da sem že gotovo kje pridno vatlo sukal.

Temu na strani je sedel mož v najboljši starosti. Po njegovi obleki, ki ni tič ni miš, kakor pravi pregovor, sodil sem mu tako imenovani srednji stan, to je: ne kmečki ne gosposki. Zavoljo rudečega obraza pa, kjer se je, kakor na kondukteju električne mašine električnik, zbirala na koncu precej velikega nosa posebno živa, kaj sumljiva rudečica, imel sem ga za vinskega brata, toda za poštenega. Da je temu tako, kazal mi je vedni in glasni smeh, ki ga je v obilni meri odmerjal vsaki besedi soseda trgovčeka; zakaj veselo srce kaže lahko vest, trdi pregovor. Sodba moja me ni goljufala. Ko se je bil namreč nasmejal trgovčevi neravno šaljivi povesti, povedal je, da je vinski kupec na Štajerskem, in da je šel v glavno mesto cesarstva, nekaj da bi si sloveče mesto ogle-dal, nekaj pa, da bi poiskal dolžnika, nekega krčmarja, ki mu je bil na vinu ostal dolžen. „Nisem ga sicer dobil, presneteža“, djal je smeje se, a ne kesam se, Dunaj je zares lep.“

Z menoj v vrsti sta bila dva moža, ki sem ju brž spoznal po govorici za Kočevarja. Nista se sicer podala v pogovor, iz nekih besed pa, ki sta je govorila med seboj, zvedel sem samo toliko, da sta bila v Brni. Nekaj časa sta kimala, potem polegla po svojih bisagah in dremala.

Najbolj pa me je zanimala oseba, zraven vinotrovca sedeča, o kateri nisem vedel, je-li gospodična ali gospa? Govorila je neizrečeno lahko in na lahko s svojim tovaršem. Opravljena je bila tako, da sem jej moral prisoditi veliko merico fantazije. Na ogerskem čikušu je imela dva ali tri vatle dolgo, zavesi podobno belo stvar, enako kosu velikanskega naličja, kakor se še vidi na kaki stari podobi, predstavljajoči nevesto v svatovski obleki. Druga obleka je bila pokrivalu podobna, spominjaje prav zelo na žensko nošo v srednjem veku. Zdelo se mi je tudi, da je precej let že poteklo v večnost od one dobe, ko je bila cveteča deklica. Tovarš njen, ki ga je tikala, gladil si je v eno mer gladko obrito brado, in odgovarjal na vse besede tovaršičine le s strašno debelim glasom, krožé arije iz raznih oper. Obleka njegova je bila vrezana po najnovejši noši dunajskih gizdalinov. Manjkalo mu se ve da ni onih položal, ki je umejo gizdalini tako umetno natikati na oko, niti shawla na plečih, o katerem pravi nek pisatelj, da ga ne nosijo možjé, ampak neka nova vrsta stvari božjih, ki je imenuje pol-ženske. Vendar se je videlo tej gizdalinski opravi precej očito, da je marsikaj že skusila s svojim gospodom, ki se mi je videl, da je že davno mladosti slovo odpel. Ako sem se smejal štajerskima trgovcema, gledal me je srpo izpod visokega čela, a črhnul ni besedice. Tovaršica njegova pa je bila menda že tega navajena, kajti govorila mu je zmer kaj, se ve da tako nježno in tiho, da sem menil, da čujem ono sferično petje, o katerem nekteri pesniki radi pojó.

Osoda je nocoj posebno dobre volje, mislil sem si, da mi je naklonila tako zanimivo družbo. Kajti vsaj senca nenavadnega, romantičnega je obsenčevala una dva v kotu; to je bilo jasno ko beli dan, in to ni kar si bodi v sedanjih časih, ko se je po občnem mnenji že davno pozabilo; kedaj so skopali romantiki grob. Pristavljam pa temu le to, da jaz nisem prav prepričan tega, in da si že nekaj časa glavo belim, bi-li zbiral spričila za protidokaz ali ne? Zato mi menda ni treba še posebno omenjati, da bi se bil rad podal v pogovor z unima dvema. Toda slabost moja, da sem pri takih priložnostih precej neukreten, stala mi je tudi tu na poti. Sreča pa me je rešila iz zadrege. Tovarš zanimive sopotnice moje je bolj in bolj tiho krožil svoje napeve iz oper, glas je prihajal zmer podobnejši daljnemu grmenju o lepih poletnih večerih, komaj odmevajočemu nam na uho, na zadnje je čisto potihnil. Bil je zadremal. Menil sem, da se tudi nježna njegova tovaršica ne bo vpirala moči Morfejevi. Ali ker je začela iskati po svoji ročni torbici, obšla me je misel, da bo nemara poiskala si kake lepe pesmi ali kak roman, in natihoma sem se že veselil, da bom tu lahko povzel besedo, in da se bo nemara še kak estetičen pogovorček počasi razvil. Kako pa se prestrašim, ko razvije iz precej umazanega papirja meseno klobaso, in jo mirno trgati jame in pokušati. Da sem se tako goljufal in namesto knjige zagledal v roki če tudi ne premlade, vendar še zanimive dame preprozaično meseno klobaso, to se mi je zdelo tako komično, da sem se komaj zdržal glasnega smeha. Nekaj pa mi ga je moralo le uiti, ker pogledala me je, nasmehljala se mi in djala: „Dober večer!“

„Bog ga daj“ odgovorim jej jaz.

„Potujete li daleč, ljubi gospod?“

Oho! mislim si, „Ljubi gospod!“ to že diši po visoki romantiki ter odgovorim. „V deželo kranjsko.“

„Oj! nemara celó v Ljubljano?“ vsklikne nekako vesela, pa žali-bog! ravno s tem predrami tovarša, ki je, natakivši si očalce, srpo pogledal najprvo mene, potem njo, pogladil si brado in ob enem dalje zakrožil arijo iz Trovatora, če se zeló zeló ne motim, ravno tam, kjer je bil jenjal zadremavši.

Med tem sta si naša štajerska kupca tožila slabe čase, da kupčija ne velja nič, da so letine zaporedoma slabe in enake reči, na ktere nisem dosti pazil. Na enkrat pa postaneta prav glasna, in čudé se slišim, da se govorica vrti o žganji in vinu. Kako sta prav za prav napeljala na to govorico, to sem bil preslišal v pogovoru z gospodičino. Vidé, da si zmer huje silita v lase, in bojé se, da bi še mene ne prisilila za sodnika glasnemu prepirju, sklenem z zanimivo damo nadaljevati pogovor, in ko sem začel, razvijala se je govorica blizo tako-le:

„Ne zamerite, gospodičina“, rečem jaz, „omenili ste prej glavno mesto kranjsko, gotovo ste bili kedaj tam?“

„Ni res ne, primaruha, da ne! Žganjčé bolj greje ko vino!“ kriči moj vis-à-vis.

„Da, ljubi gospod, pred dvema letoma sem bila tam,“ odgovori mi prijazno ona.

„Veste kaj, več bi vam bil prisodil razuma“, jezi se vinski trgovec, „naš fajmošter so na leci povedali že tisoč krati, da je žganje strup!“

„Kako vam je dopadalo naše glavno mesto?“ nadaljujem jaz.

„Naš šolmošter pa otrokom v šoli, pa ga vendar vsak večer pri nas pije svoj frakeljček!“ huduje se trgovec.

„Lá lo ló li li la ló o o!“ kroži mutasti tovarš pijazne sopotnice.

„Čedno je in prijetno. Ali veste, kdo je sedaj direktor doli?“ vpraša ona.

„Le počakajte, naj vam povem!“ oglasi se vinšček. „Ko se je sosed moj Grmovščak te hudičeve vođe napil, potem je obležal v snegu in ni več vstal. Kdo je kriv, he! da sedaj žena in otroci revščino trpé, he?“

„M. je sedaj za vodja, a slišim, da bo prišel na Dunaj v Terezijanišče“, odgovorim jaz.

„Jesení so se fantje napili kakor divje zverí, pa so razsajali in se topli, da je mrtev obležal Jernejčevkin Nace“, vpije trgovec. „Dá dá, le glejte me! Kdo je kriv, povejte, povejte, da sedaj uboga mati joka po edinem sinu, kdo?“

„Ni mi znan. Moj direktor je bil pred dvema letoma Salmajer. — Tedaj v Terezijanišče pojde, pravite? Bodo-li napravili gledišče tam?“ čudé se vpraša ona.

„Kaj se mi posmehujete? Žganjček je bolji, pa je! Vi ste svoje-glavni“, jezi se trgovec, obrne se proč, in se stisne v kot.

„Gledišče? — Oj, menda ne!“ odgovorim jaz počasi, in rudečica me je oblila, da sem jo tako strašno zakolovratil. Videl sem na enkrat vse jasno. Vsa romantika se je hitreje ko dim skadila, ko sem spoznal v svoji sopotnici igravko. Ona je menila glediščnega vodja, in jaz nerodnež sem govoril o gimnazijskem. Bal sem se, da bi nerodnosti moje ne opazila in se mi na glas ne jela smejati. Zató sklenem govorico rekoč: „Res ne morem vam ustreči. Ne vem, za kaj ga bodo rabili tam, in

tudi za gotovo ne vem, je-li kaj na tem, ali ne: Nemara si je kak šaljivec to izmislil. Lehko noč!“

„Rekši zavijem se v plašč in se stisnem v kot. Slišal sem še vino-trgovca mrmrati: „Vi pa tudi!“ Videl sem igravko, ki mi je odkimovala na moje vošilo, in slišal že na pol dremaje krožiti debel glas: „Tra ra re ra ru ho!“

Menda še nisem pol ure dremal, kar začutim nekoga po nogah mi stopati. Zdramivši se vidim vsedati se tri nove prišlece, ki so med sopotniki mojimi delali pravo revolucijo. Že prej nam je bil prostor precej pičel, sedaj pa se je moral vsakdo še bolj stisniti, kar se je godilo kolikor toliko z očitno nevoljo; celo Kočevarja zraven mene nista bila bolja. „Da bi je vrag vzal, te sitne ljudi“, djal je stareji mladenču. Ta je pokimal v odgovor, ob enem naslonil se na starega in zaspal. Neki čas je starec gledal spečega mladenča, in brala se mu je na licu neka očevska ljubav in ponos. Potem pa se je počasi nagnil, da bi spečega ne zbudil, podpre z rokama trudno glavo in na-me se ozrevši, je djal „Ko bi le onega-le v kotu ne bilo, moj Janez in jaz bi si lahko počila.“ Govoril je mož to slovenski, menda mislé, da ga nobeden ne bo razumel; jaz pa sem se nehoté smejal vidé, kako sebična je narava, kedar tirja svojo pravico.

Čez nekoliko minut je bilo zopet vse tiho. Vsi so dremali, le jaz nisem mogel očesa zatisniti. Peljali smo se ravno čez Semmering. Semmeringska cesta, to velikansko delo, kako jasno nam kaže moč „človeške dlani in uma“, strme gore in globoke prepade premagujoče! Svitile zvezde so mi migljale skozi okence, in še nikoli jih nisem na tujem tako veselo pozdravljal kakor nocoj. Čez dolg čas sem si zopet enkrat poiskal svojo iz otročih let sem izbrano zvezdico. Tako ljubo se mi je zablščala, in zdelo se mi je, da mi šepeta z visokega neba ostro očitanje: „Ti si nas pozabil, mé pa te še poznamo dobro, spominjamo se še onih jasnih večerov, ko si na travi pri ljubi materi sedeval in z nedolžnim očesom nas gledal, ko so ti mamica pravili, da vsaka od nas pomeni enega človeka. Veš-li, da si si ti izbral mene? Jaz pa sem bila vesela, ker bil si nedolžno dete in vsak večer, če me le nevoščljivi oblaki niso zakrivali, sijala sem ti na posteljco. Oh, si li vse pozabil? —“

(Dalje prihodnjič.)

Potopisni listi.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

I.

Pri sv. Tomažu pod Ciceljnom
3. avgusta.

Jasno je bilo pa luna je svetila, ko sem zapustil belo Ljubljano, starodavno Jazonovo hčer, ter romal počasnih korakov po prašnej dunajskeji cesti proti domu. Blizo Save že se ozrem še enkrat proti jugu, kjer se je dvigal črni ljubljanski grad proti nebu in polglasno jamem prepevati:

Kje so časi, kje so dnovi,
 Ko smo Slave mi sinovi
 Vedno bili združeni?

Popotoval sem sam, zapuščen, kakor nekdanj Jakob k Labanu, s palico v rokah in s torbo čez ramo. Ko bi me bil videl takrat kak ljubljanski čuvaj s širokokrajnim klobukom srednjega veka, dolgo oguljeno suknjo, kakoršne so nosili še pred petdesetimi leti naši stari očetje, in z velikanskimi črevlji domačega dela, mislil bi bil gotovo, da sem kak podeželni klatež in zaklical bi bil: „Ti tropinar, mož po volji božji, ljubljansko sodništvo ti sporoča: pojdi sem, da te ogledamo, iz ktere luknje širocega svetá si prilezel!“ Pa tega se mi ni bilo treba bati, ker sem bil že precej daleč od mesta, v hudi sili pa bi mi bila tudi pomagala moja „testamina“ iz zadrege. Povzdignil sem svoje oči k luni, ki je tako prešerno plavala med zvezdami po jasnem nebu, kakor kaka španijolska dona po madridskih ulicah, in jej še mar ni bilo moje čudne postave, čeravno jej pripisuje poetiška stranka bister vid, s katerim opazuje nas reveže v dolini solz.

Nedolgo potem doidem voz, na katerem je sedelo mnogo ljudi obogega spola in razne starosti; imeli so, kakor sem zapazil koj na prvi mah, jako važne pogovore in posebno Evino nasledništvo je bilo jako navdušeno, da so morali moški prenehati ter prepustiti o tej reči bolj izurjenim ženicam besedo. — Koračil sem tik voza in milo gledal presrečno družino, kterej ni bilo treba hoditi peš kakor meni. Voznik v dolgi sivi halji je stopal mirno zraven voza in tako neznansko kresal, da so mu letele iskre izpod podkovanih petá. Menda se je bal volkov ali pa mene, čudne prikazni, dokler nisem prišel bliže. Videti me grešno dušo vso zgrevano in potolaženo v strahu božjem, omeči se mu trdovratno srce in s hrščočim glasom zarohni nad menoj: „Hej, prijatelj božji čudne postave! ki si bil gotovo v prvi vrsti takrat, ko se delili klobuke, če te je volja pa se vsedi na voz, saj vém, da že komaj stopinje pobiraš!“ Vedé, da taki ljudjé neradi dvakrat velevajo, ker še ne poznajo nove francoske etikete, ubogam ga koj; splazim se najprvo na soro, potem nekoliko više in kmalo sem sedel mogočno med blago družinico, kakor nekdanj Kserks na svojem bojnem vozu. Da bi bila ta družinica in voznik kaj več spoštovanja do mene imeli in da ne bi bili mislili, da sem bog vedi kakošen postopač iz Abrahamove dežele, zažgem si dolgo smodko, potem pa dam iz svoje zaloge še vozniku eno.

Prišed do prve krčme, ustavi se voz. Krčmar, debel možiceelj z zeleno kapico na glavi, posvetil nam je z veliko svetilnico, da smo mogli skobacati z voza. Moj edini goldinarček, ki je še pohlevno tičal v najspodnjem žepu, jel se je tresti, kakor bi ga bila napadla devet in detdeseta mrzlica, vedel je, da je poslednji moj tovarš, ki me mora spremiti domú. Zastonj so bile vse besede, da sem že v Ljubljani dvakrat večerjal, da sem prejšni večer preveč pil, da mi ne diše jedila, da me glava boli i. t. d. vse ni nič pomagalo. Hočeš, nočeš, moraš! Nehoté sem moral s svojimi pajdaši v gostilnico. — Debela krčmarjeva hči, kterej so rekli Micika, nanosila je toliko jedil na mizo, se vé da le iz gole ljubezni, da jih gotovo niso imeli toliko na kaki svatovščini. Moja družinica posede krog mize; zasvetijo se noži, zasvetijo se vilice in bilo

je po sladkosti tega svetá; kakor gladni volkovi v ruskih stepah so neusmiljeno trgali klobase. Po dokončani večerji globoko zdihne naš starešina: „Kaj se nam mara, ker je vse drago, klobase in mesó!“ vzeme bič, pogleda svoje podložne tako bistro, kakor bi hotel reči: „sedaj pa me izbrišite izmed dolžnikov!“ potem pa odide meni nič tebi nič iz sobe. Poveljstvo pri mizi prevzeme druga imenitna oseba, majhen možiček, suh kakor goba. Po večkratnem številjenji na prste je izračunil, da mora vsak gost plačati devet in devetdeset krajcarjev. Ker pa mu je en krajcar hodilo navskriž, bil je tako velikodušen, da ga je sam dal iz lastnega žepa, za odškodovanje pa je popil ostalo vino v bokalu.

Nerad sem se ločil od svojega poslednjega goldinarčka, pa vrgel sem ga vendar tako moško na mizo, kakor bi bil hotel pokazati, da ta ni še poslednji. Krajcar, ki sem ga dobil iz goldinarja, vteknil sem skrbno v žep, mislé si: „ako me sreča peklenšček, bodem se ga vsaj odkrižal.“ — Moj želodec je neznano krulil ter mi očital, zakaj nisem segal z družimi vred v skledo; prepel sem pas dve luknji više, zapustil mizo in djal svoje družinici pol žalostno: „Bog vam žegnaj!“

Ko se zopet spravimo na voz, jel sem še le prav ogledovati svoje društvo. — Zraven mene je sedela debela donda, opravljena pol gosposko pol kmečko s široko krinolino, in je imela dva zapenjača pri pasu. Povedala mi je prav odkritosrčno in s prijaznim pomižkovanjem, da se imenuje Marička, jaz pa sem jej izbral bolj primerno imé: Dora de la Bunka. Pred menoj je sedel že znani računar, zraven njega pa v prostoren plašč zavit črnkast človek, ki je bil popolnoma podoben levemu razbojniku, ki sem ga videl nekdanj v božjem grobu pri sv. Mohorji. Ker je vedno nemški govoril, spoštovala ga je vsa družinica ter mu rekala gospod dohtar.

Voznik je sedel tiho spredaj, in ker ni imel družega opravka, štel je vedno z bičnikom rebra svojih šarcev, ki sta še za Radeckega vozila na Laško topove in sta bila tako samoglava, da nista hotela pri vsem voznikovem trudu le stopinje hitreje storiti, nego sta pričela v Ljubljani. Levi, ki je bil na desnem očesu slep, na levem pa menda tudi ni dobro videl, dvigal je vedno glavo proti nebu, kakor bi bil hotel šteti zvezde, desni pa je stopal pohlevno, kakor bi bil premišljeval vse težave tega sveta.“

Prišedša do prvega klanca, pozabita konja svoje starosti. Kakor blisk zdirjata navzdol, voz jame skakati s kolesnice v kolesnico in, prej ko bi si bil mislil, zvrne se na mejo bližnje njive. To ti je bila živa kopica! Računar pade na grobljo cestnega kamenja, na-nj pa se prekucne levi razbojnik gospod dohtar ter ga tako ljubeznivo objame, da je le-uni na ves glas zakričal. Jaz odletim kaka dva sežnja dalje v grmovje, na-me pa se zvrne z vso težo Dora dela Bunka, da mi je kar sapa zastala, in menil sem, da držim ves voljni svet na sebi, pri vsem tem pa me je še tako neprijetno poljubila, da mi je tekla curkoma kri iz nosa. — Voznik ni bil tako usmiljenega srca, da bi bil pomagal zvaliti neprijetno breme z mene, ampak suval in dremsal je svoja konjska grešnika zdaj v koščene čeljusti, zdaj v trebuh, ali bila sta tako stoične potrpežljivosti, da se nista hotela premekniti vkljub trdemu bičniku in voznikovim kletvicam, ki so spremljale vsak udarec posebej. Jaz se splazim počasi z velikim trudom izpod težkega bremena, in ker sem

vedel, da je ostali krajcar edino premoženje, poslovil sem se po francosko s svojim voznikom ter odšel, ko so se drugi še valjali po cesti, proti domu. Še le na pragu očetove hiše sem zopet prosto zdihnil :

Vse težave so zdaj proč,
Lehko noč !

Česa je posebno treba našim pesnikom.

(Pisma mlademu prijatelju; spisuje J. Stritar.)

I.

Da si se tudi ti lotil poezije, to me v resnici veseli. — Tega veselja mi celó ne kalé žalostne prikazni, ki jih vidim, oziraje se po naši mladi literaturi. Tvoja zdrava pamet, tvoje blago srce in tvoje moštvo — lastnosti, ki sem je že zdavnaj z veseljem spoznal na tebi, ki mi pa posebno živo govore iz tvojega pisma — te so mi porok, da ne boš zašel na pote, po katerih tavajo do malega vsi naši zdanji poétje; prepričan sem vsaj, da tebe ne bo, kakor nje, oslepila in omamila nezasluzena hvala.

Da si tako navdušen za poezijo in za umetnost sploh, kakor mi kaže tvoje pismo, zavoljo tega te pač ne morem grajati jaz, ki vem iz lastne skušnjé, koliko pravega, čistega veselja zajema človek iz tega neusahljivega vira : iz njega si krepí in oživlja hirajočo dušo, da mu je moč prenašati to pusto življenje. Bogu bodi potoženo, da pri nas možjé, katerim je izročena mladost, tako slabo spoznavajo to resnico, da tako malo vedó, káko blago moč ima umetnost do človeškega, zlasti pa do mladega srca; da óna bolje, kakor vse tiste njihove uboge ograje, varuje mladost in jej brani, da ne zagazi v mlake ter si ne oskruni in umaže duše in telesa !

Nekdaj vsaj je bilo takó. Jaz sem v vseh svojih latinskih šolah našel le enega možá, ki je sem ter tje, djal bi le gredoč, nam o tej reči vrgel kako zrno, ki je pa palo v rodovitno zemljo — in še dan današnji sem mu hvaležen zató !

Pa kaj! saj je zdaj, kakor mi pišeš, ako mogoče še slabeje. Pa o tej reči, da-si je takó imenitna in posebno meni močno pri srcu, nimam namena zdaj govoriti.

Da, dragi moj! umetnost, zlasti poezija, blaži in povzdiguje srce vsacemu, kdor jo vživa s priprosto, čisto dušo; imá pa v sebi še drugo zdravilno, rešilno moč za tistega, kteremu je dano, da jo drugim razodeva.

Prišli ti bodo časi, — če ti niso že — ko ti bo srce kipélo v prséh, da misliš, zdaj pa zdaj ti je mora razdjati; navdajala ti ga bo zdaj žalost, zdaj radost, zdaj hrepenenje, zdaj obup; naj ti bo dano, da ga, ko te misli zadušiti čút, izliješ v pesem — in ozdravljen boš.

Zató ti svétujem po lastni skušnji, vdaj se umetnosti, vdaj se poeziji, saj ona je najboljši dar, ki ga je podaril stvarnik človeku, da mu

lepša in lajša življenje! Vadi se in uri, dokler je čas, da ti bo moč, kedar bo tréba, vsakemu čutilu dati pripravno lepo podobo, takó da ne bo le tebi, ampak tudi nam v veselje!

Svojih poskušinj pa mi ne pošiljaj še v pregled. Mene človek ne pripravi lahko v večo sitnost, kakor če mi z ginljivim zaupanjem izroči svoje mlade pesmi v milostljivo presojo. Graja človek nerad, hvaliti pa večidel ni moči!

Pri tebi, se vé da, je druga. Kar sem tvojega videl še do zdaj — da-si je bilo le malo — bilo mi je nekako všeč, vsaj ni bilo táko, kakoršno se bere povsod; kazala se mi je v tem neka izvirna moč, neka krepost, ki človeku dobro dé, takó da sem djal, iz tega utegne kaj biti. Ko ne bi bil videl tega, naravnost ti povém, ne bil bi tako na dolgo in na široko o tej reči govoril s teboj: saj bi bilo vendar-le vse zastoj.

Da pa tvoji želji vendar, in morebiti še bolje ustrezem, hočem ti, kakor vé in znam, po priložnosti nekoliko sploh govoriti o tej reči.

Kakó naj se delajo pesmi, to učiti je težko, če ni nemogoče; kakó pa naj se ne delajo, to kazati zdi se mi lahko delo, in mislim, da tudi koristno.

Če popotniku ne véš pokazati pravega pota, ustregel mu boš tudi, če ga svariš in mu praviš, katerih potov naj se ogiblje, da ne zaide. Takó mislim tudi jaz tebi kazati, katerih krivih potov, katerih glavnih napák se posebno ogiblji in sicer v izgledih, ki so ti znani; žalibog, da imamo toliko taci izgledov. Nikar se ne pohujšuj, če ti sem ter tje razderem kako staro vero; če se ti tu pa tam zdi, da sem v svoji sodbi preoster, ali celó krivičen. Ker nisem izmed slovenskih pisalcev ali celó početov, ne bodo se mi mogli podtikati krivi naméni. Meni je poezija résna, sveta reč — poezija mi je vse — poetje nič! Ker pa mi je poezija sveta reč, kakó bi me vécsi ne zgrabila pravična jeza, ko vidim, kako se v njeno svetišče vrivajo krivi duhovniki in proroki, ki se šopirijo in slepé ljudi.

Kaj pa je korenina in vir žalostnega stanja naše poetične literature? — saj da je žalostno, tega morda vendar noben odrasel človek ne bo tajil; vsaj kdor ni popolnoma slep, morda vendar vidi, da po tej poti Slovenci nikdar ne bodo prišli do zaželene literature; — odkod torej to žalostno stanje, če ne ravno odtod, da pri nas v teh rečéh ni nikakoršne sodbe!

Kdor pri nas le pisati, to je, črke délati zna, je slovenski pisatelj; kdor je zveržil toliko in toliko vérvov, on je slovenski pesnik, „nade-polni“, če je mlad, „slavni“, če je že malo stareji. Če je pa zraven še kak učenik, uradnik ali pa še višega stant — omne tulit punctum!

Kolikor morem, pridno prebiram slovenske časnike, vendar ne vé in se spomniti, da bi se bilo kdaj v njih kaj grajalo ali le ostreje sodilo. Po tem takim so Slovenci srečnejši mimo vsacega družega izobraženega naroda: nimajo le enega slabega pisalca; le to se še vpraša, kateri je prvi, ali pa najbolje vsi so prvi, kakor na ribniškem ženitovanji. *Difficile est satiram non scribere.*

Povsod, v političnem, moralnem in družinskem življenji se nam pridiguje in prorokuje: Spoznavajte se, poboljšajte se, obrnite se na druge pote! Le v literarnem življenji je vse prav. Gorjé mu, kdor bi se predrznil, tudi tukaj povzdigniti glas — glas vpijočega v puščavi:

Bratje, iz té moke ne bo kruha! Postaviti bo treba na novo kvas! Zarežali se bodo nad njim: Kdo pa si ti, in kaj si? Ti nisi zapisan v našo zlato pratiko. Kdo te nam je postavil za sodnika. Le sama nevoščljivost govori iz tebe! Hitro se mora umekniti, da še kaj hujega ne pride!

Ni čudo! resnica oči kolje; in taki možjé, ki govoré resnico, niso bili nikoli posebno všeč ljudém, ne v starem zakonu, ne v novem! Vsak si je poiskal pripravnega mesta v slovenskem panteonu, težko je res temu in onemu popustiti svoj sedež ter umekniti se v vežo, ali pa celó izpod strehe med nesveto druhal!

Z eno besedo, dragi moj! da ne govorim dalje v prilikah in podobah: tréba nam je kritike, kritike na vse strani pravične in ostre; pisanje, ki ne druží teh dveh lastnosti ni vredno tega imena. Ali kritike se naši ljudjé bojé kakor živega ognja. Če le slišijo to strašno imé, spreleti je že kurja polt! Kritika, kri, krivica, kriminal in druge take so jim sorodne, grozne besede!

Da se bojé kritike in se je bránijo kakor seršenov pisalci, to ni nikakor čudno, vidi se ta naravna prikazen tudi drugod; ali da se jej ustavljajo tudi drugi možjé, med njimi tudi taki, ki jim je mar za razvitje in omiko našega naroda, to mi ni hotelo nikoli in noče mi tudi zdaj v glavo! —

Take može pa slišimo govoriti takó (zakaj o drugih se ne menimo): naša literatura je še premlada; pri nas je še premalo pisanega, če na tenko rešetate, kaj bo ostalo? če ostro sodite, kdo bo obstal? Ta in oni pa se bo še celó ostrašil, tako da na zadnje se bo vse zadušilo in zatrló! —

To govorjenje pa se meni zdi ravno tako, kakor bi kmet, ki vidi, da je manj namlatil, ko sosed, djál: Čakaj! bodem pa vse skupaj spravil v žitnico, — zrno in pleve, grašico in ljuliko, ali pa še celó slamo bom zrezal vmés, da bo le več videti. — Kaj pa bo iz tega? Te zmesi ne bo mogel prodati, da bi imel za davke, in o veliki noči ne bo imel poštenega kolača. Ko bi kak kmet to storil — risum teneatis amici?

Ali mi ne ravnamo takó?

Če se ne pleve njíva, kmalo bo zadušil plevel blago setev, in pokril bo njivo čez in čez — žalosten pogled! Ali ni taki njivi podobno naše literarno polje? Vpije po plevici, ali pletje je težavno in nehvaležno delo, in nihče se ga noče lotiti!

Vpraša se, ali hočemo Slovenci imeti svojo literaturo po izgledu drugih narodov, ali ne. Če jo hočemo — treba nam je kritike; komur bi se moralo to še dokazovati — temu so zastonj vsi dokazi! Če je pa nočemo, pa pustimo to igračo in šemarijo, pa lotimo se bolj potrebnih reči; saj deželá potrebuje delavcev, umnih, pridnih delavcev povsod. Krompir, pravijo, je steber in podpora naše dežele; o poetih se kaj tacega še ni slišalo. Treba je slabelij, cenéjnih črevljarjev in šivarjev — slabih poetov ni nikakor treba ne družim narodom, ni nam Slovincem. Kdor ni zató, kaj bi se silil in tratil svoje moči — naj se loti družega, koristnejega dela, sebi v prid in narodu! —

Glavna reč pa je ta, da se nikar ne slepimo, ne samih sebe, ne drugih; saj naša revščina — prikrivajmo jo še tako skrbno — odkrila se

bo vendar na zadnje, prej ali pozneje; tedaj bo pa tolikanj večja naša sramota!

Ne bodimo malosrčni in mehkužni! Če najdem kje na cesti kaj, kar se mi podobno zdi drazemu kamnu — ali bi bilo to moško, ko bi bil vesel svitlo stvar vteknil v žep, skrbno jo obvaroval in nikomur je ne hotel pokazati, da mi ne podere sladke vere? Ne takó! Če sam tacih reči ne umem, pa pojdem k zlatarju; če je drag kamen, tolikanj bolje! — če pa ni, pa le zopet na cesto ž njim med drugo kamenje!

Velika zmota je misliti, da kritika koga ustraši. Bog hotel, da bi imela tako moč! Ali nima je. Pravi, dokazuj pevčetu še tako jasno, da njegove pesmi niso nič prida: še raji je bo imel — sovražil pa bo tebe!

Te moči, zdi se mi, kritika nima v sebi. Ima pa drugo, razen tega, da sodi in loči dobro od slabega — namreč tó, da se more iz nje učiti kaj, kdor se more in hoče učiti.

Če kritika kaže na tem in onem, kaj je dobrega in kaj je slabega, kaj je pravega in kaj je napačnega, in že dokazuje tudi, z a kaj je to takó — to takó; ali ne bo začetnik, ki imá dobro voljo, lahko posnel to — ogibal se onega?

Tako sem se namenil, dragi moj, da hočem, ker imam več let in torej več skušnje mimo tebe, in ker sem malo bolj pogledal po svetu, po priložnosti pismeno se s teboj pogovarjati o glavnih napakah naših pesnikov; pisal ti bom sine ira et studio, zdaj v resni, zdaj šaljivi besedi, kakor mi bosta ravno velevala moja volja in pa — vreme! Z Bogom!

O slovanski naselbini v južni Italiji.

(Spisal Davorin Trstenjak.)

Zgodovina slovanskih naselbin v Britaniji, Belgiji, na Švajcarskem in Španjolskem pričakuje še svojega obdelovavca. Tudi v mali Aziji so se bili Slovani naselili, in vredno bi bilo, da bi narodopisci preiskali, koliko slovanskega življa se je še ohranilo v teh deželah. O naselbini slovenskega naroda Veletov v Belgiji in na Britanskem govori Šafařík v svojih „Starožitnostih“; ali noben jezikoslovec ni še preiskal, kakošen upliv je slovanščina imela na jezik, šege in navade v onih deželah. V Hišpaniji so Slovani posebno za Omajidov iméli velik upliv, bilo je več imenitnih državnikov slovanskega rodú, kar sta Aschbach, posebno pa Polak Szajnocha, lepo dokazala. O slovanskih naselbinah posebno v kantonu vališkem sem že jaz nekoliko besedie v tem listu (1866) sprožil; vse to bi vendar trebalo preiskati na mestu, ne pa po suhih poveršnih sporočilih potopiscev, kateri večidel niso razumeli slovenskega jezika. O serbsko-dalmatinski naselbini v južni Italiji je izvrstno pisal učeni Italijan Giovenale Vegezzi-Ruscala v knjižici: *Le colonie Serbo-Dalmate dol circondario di Larino, Provincia di Molise. Torino 1864.* Po Vegezziju

so se te naselitve godile med letom 1467—1494; vzrok izseljevanja pa je bila divjost Turkov.

Bolgari so že leta 667. pod svojim vojvodom Aztekom, poklicani od Grimoalda vojvode beneventskega, v južno Italijo prišli, in so še za Pavla Diakona svoj jezik govorili: qui usque hodiequamquam et latine loquantur, linguae tamen propriae usum minime amiserunt; ali ti Bolgari so za ono dobo javelne slovanski govorili, temoč svoje narečje uralsko, ker so Bolgari po najnovejših kritičnih preiskavah potomki na črno in azovsko morje vrženih Hunov; slovanski jezik so še le sprejeli s kerščanstvom v 10. stoletji.

Druga selitev Slovanov v južno Italijo se je godila leta 926 *), v katerem so obsedli mesto Siponto, in so prišli celó do Puglije. Leta 1362 se nahaja v mestu primorskem Vasto v Abruzzah cerkev, posvečena sv. Miklavžu, patronu Slovanov. V oni dobi se občina Ginestra veli: Ginestra degli Schiavoni. Leta 1552 je bilo še 50 rodbin slovanskih v mestu Vastu, ktere so imele svojega duhovnega. Leta 1537 najdemo Slovane, posebno dalmatinske, naseljene v Montelongo, pozneje imenovano: Castelluccio degli Schiavi, v okolici Ripalda, San Biase, Cerritello. Dan današnji ste samo še dve slovanski naselbini, in sicer v selu Acquaviva (Vodaživa, Petermann piše vodajiva s francoskim j = ž), kjer je 964 moških in 859 ženskih glav; dalje v selu: San Felice Slavo, kjer je 1064 moških in 1144 ženskih prebivalcev; torej znaša vsa naselbina 3971 duš.

Ohranili so, čeravno krog in krog od Italijanov obdani, še svoj jezik in narodne svoje šege. Poslušajmo, kako se njihov jezik glasi, priliko o zgubljenem sinu, kakor jo je zapisal Vegezzi, lib. cit. str. 23.:

„Jedan čovjek imaše dva sine, i več mlad onizieh je reka otacu: otac, daj mi dil blago, koi men počeka; i otac je delie njimi blago. I malodana pakta sin več mlad skupie sve, je poša 'po pato grad daleko, in ondi je propuha svoje blago živač nepravo. I kada haršie sve, velika skupoča je došla' ni grad, i on poče imati potribu. I je poša, i sa vrzie na spodar (gospodar) s' jednano pribivalac one zemlje, koj njega posla svoje njive opasti prasenja. On žudiaše puniti trbuh mohunji (tropinami), koi idahu prasenja (praset), a nikor njemu dajaše. Kada je sa spoznatie, je reka: korko sljužbenik moga otac imajo čudo kruh, a ja umiram od glad.“

Toliko zadosti, da morejo jezikoznalci presoditi, v kakošni obliki se je še ohranil skoz 400 let v tej naselbini jezik srbski; gotovo čisteje, ko pri naših slovenskih Gorčanih, mejaših Nemcem.

*) Pod vojvodom: Jataches — Jatakes.

Iskre.

(Spisal Fr. Zakrajšek.)

Potrpežljivosti in upa zelena streha ni tako gosto razpeta nad nami, da ne bi kedaj zagledali bliskov na nebu osode. —

Ako ti je Bog dal teslo, da iztešiš iz človeka pravega človeka, oj nikar naj se ti ne toži ne časa ne truda, ker visoko in preimenitno delo opravljaš. Huda nagnjenja deró rada pri vseh vratih v dušo, in pridruživša se siceršnim sovražnikom v njej, razsajajo še huje v trdnjavi človeškega telesa ko najljutejši zopernik. Ti pa brani, trebi s svojim orožjem pesjansko posadko, in na delopust svojega življenja boš počival kakor junak po vroči bitvi, ki je otel drago domovino. Glej ga, tam leži pod domačo zastavo, hipni trud ga je prevzel. Mišičato roko ima sklenjeno črez glavo, in mokra rudečica na blagem obličji priča od prestanega dela; ali čuj, še daljni vrisk otetih rojakov prešine ga po vseh udih — in prava solza zadovoljnosti kane mu hladivno po vročem obrazu: on je srečen. In ti, ki ljudi mikaš in otesuješ, ti si še večji junak in dobrotnik! —

Mladina naj se skrbno varuje opolzlega berila. Dušnega strupa kuharji škilijo zavidljivo po rudečih licih, ter brizgajo kaj radi vso kužnino nesramnih misli in občutkov v mlada še nedolžna srca. Res je, v njihovem strupu plava tudi kaj goljufive slasti; pa tudi v prijetni pi-jači se skriva hud sovražnik, ki počasi ubija, ali vendar kedaj ubije. To pomni, da ti kdaj kesa gadje srca ne posedejo, ko bode prepozno, in ko se ti k povratku nobena rešnja stezica več ne ponudi. —

Kdor je vedno v kaši, temu pogleda sreča redkokdaj skozi okno, vendar straži še pohleven up pri njegovih vratih, da ga ni strah življenja temnih brezdnov. Komur pa sreča rog obilnosti v hišo siplje, komur je že pri rojstvu iz ust blagih rojenic prijazno sodbo izrekla, temu je življenja nebo sicer jasno, toda blede zavide oblega ko tolovaj njegovo hišo. —

Človek je smel popotnik v tem življenji, zakaj veseli up drobni ko angeljček za njim, ki mu pišče nebeško popotnico na težavnem potu. On mu zaspančka nevarni trud v krepkih udih, on mu vedri in jači vse zmožnosti vedno se borečegu duha. —

V koči in na prestolu se pajdaši veselja in tuge neenaka dvojica. Škrat je pa prežive barve, da bi zraven njega mrak žalosti kdaj prevladal. Usmiljeni videz ga milo zakriva navadnim očém. —

Ko razdraženi Davor na svetu razgraja, ziblje se vse proti tem-nemu prepadu, ker grmeča ruda bljuje podir z železnimi svojimi treskami; tedaj se pa umetnost seli v tiho samoto, kjer čarodejka prečudne kroge piše in prihodnosti stanovitne zaklade na dan spravlja. —

Obzor.

Iz Celovca. Z današnjim listom je nastopil „slov. Glasnik“ svoj deseti tečaj. O tej priložnosti se še enkrat zahvalja vsem svojim dosedanjim podpornikom in je prosi tudi v prihodnje njih blagovoljne podpore naši lepoznavski književnosti, da se bo ž njih pripomočjó spešno razvijala in če dalje obilnišega sadú donášala. Lepo število najboljših slovenskih pisateljev — hvála jim presrčna — se je že zvrstilo okoli slov. Glasnika in mu obljubilo svojo krepko podporo v novem letu; v svesti naj si torej bodo čast. bralci, da jim ustreže vsak list s prav mikavnim, jedernatim berilom v vezani in nevezani besedi. Mimo sestavkov, v prvem listu pričelih, pripravljani so med drugimi manjšimi spisi že za natis: „Nemški valpet“ povest od J. Jurčiča, Trstenjakovi spisi „O stari Akvileji,“ „O raznih starinskih stvaréh“ itd., — „Turki na Slovenskem“ od J. Parapata, „Narodske stvari“ od M. Valjavca in še mnogotero drugo blago, ki je nam iz Beča Ljubljane, Gorice, Zagreba in drugih krajev od jako čislanih slovenskih pisateljev še za tekoče poletje obljubljeno. Sklepamo to vabilo z živo željo, da bi našel naš edini lepoznavski list s časom toliko materijalne podpore med Slovenci, da bi mogel pri enaki ceni vselej na celi poli na svitlo hoditi. Za celo leto velja „slov. Glasnik“ 3 gld., izhaja pa 5. 15. in 25. dne vsacega mesca.

Koledarček za navadno leto 1867. Na svitlo dal M. Vilhar. V Ljubljani. — Sredi zime so dišeče cvetlice preredka prikazen; s toliko večim veseljem bodi v sedanji osorni, poeziji neugodni dobi pozdravljen pričujoči književni obrodek, ki obsega mimo navadne pratike lepo kitico miloglasnih, rekli bi, narodu iz srca vzetih pesmic, med katerimi jih je dobra polovica čisto novega dela. Gorka ljubezen do premile domovine, živa čut za radosti in grenkosti njenih sinov in vroča želja po lepši prihodnjosti predragemu národu — ta blažena trojica mu odmeva zdaj v milo-tožnih, zdaj krepko-veselih, pa vedno domačih glasovih iz ubranih strun, da se morajo te mične poezije vsakemu, kdor je bere, na prvi mah prikupiti; pesnik ume pa tudi bolj ko vsi njegovi vrstniki národu v srce seči. Mnogo starših Vilharjevih pesem se je že vdomačilo med ljudstvom; da se to tudi s pričujočimi, po Koledarčku prvokrat naznanjenimi kmalo zgodí, to bodi vaša skrb, slovenski skladatelji, če jim pesnik sam brenka ne ubere. Sklepamo kratko naznanilo s srčno željo, da Vilharjeve pesmi kmalo zbrane v lični obliki beli dan zagledajo!

Slov. nemški slovar. Veliki slovensko-nemški slovar, ki ga ima naš sloveči jezikoslovec Levstik v delu, bode brez ugovora najimennitniše, naši literaturi najpotrebniše delo, kar jih smemo Slovenci v teku prihodnjih desetih-dvajsetih let pričakovati; kdo bi nam torej zameril pravične želje po njegovi skoranji izdelavi in izdavi? — Po naši misli je na vse strani popolen slovar pri današnjem stanju naše književnosti še nemogoča reč; prepričani smo, da g. Levstik popolnoma ugodí svoji nalogi, ako nam s svojim korenitim jezikovim znanjem v red spravi in razloži besedno blago, ki se mu je v izdelavo izročilo, kakor hitro bo dovršena nabira besedi in rekov iz najboljših slovenskih spisov starše in najnovejše dobe; to pa utegne marljiva roka, ako jo vodi resna volja, v primerno kratkem času srečno dognati, ker še nimamo preveč izbornega knjižnega pridelka. Naj se pomni tudi pri izdelavi slov. nemškega slovarja, kar učeni Schlözer piše: Man kann und

soll nach Vollkommenheit streben und muss gleichwohl, da die Natur keinen Sprung macht, anfänglich mit halb vollkommener Arbeit zufrieden sein; zögert man damit, in der besten Meinung, das Gute recht gut zu machen, und will die unvollkommene Arbeit nicht eher produzieren, als bis alles vollkommen ist: so zieht sich die Unternehmung in die Länge itd. — potem pa bode škoda večja od koristi, če slovar še le v kakih desetih letih ali še pozneje izpod peresa dobimo.

Lepoznanski časniki. Slovenci se radi oziramo po lepoznanski književnosti slovanskih bratov na jugu in severji; upamo torej, da ustrežemo čast. bralcem z naznanilom najboljših hrvaško-srbskih in čeških lepoznanskih listov ž njih celoletno ceno vred: V Zagrebu izhaja a) „Dragoljub“, nov zabaven in podučen tednik, pod vredništvom znanega književnika Gj. Deželića; želimo mu najboljši vspeh med brati Hrvati in tudi obilo podpornikov med nami Slovenci, da se književna zveza med južnimi Slovani še bolje utrdi! Cena mu je 5 gld.; b) „Bosiljak“, list za mladino, dvakrat v mesecu po 3 gld.; V Novem Sadu izhajata trikrat v mesecu: „Danica“ po 5 gld. in „Matica“ po 4 gld., v Belem gradu pa „Vila“ po 5 gold. — V češkem narečju izhaja v Pragi izvrstni tednik „Květy“ z literarno prilogo „Věsta“ po 6 gld. 20 kr., in dvakrat v mesecu bo izhajal ilustrovani časnik „Praha“; cena mu je 3 gld. 40 kr

Mej ali med? Abecedna vojska je, hvala Bogu, med nami minula, oblikarski vihar je potihnil, vnel se je vendar nov boj zoper posamezne besede in njih dosedanje lice v pisavi, ki včasih prav po nepotrebnem moti toliko potrebno edinost. Sprožila ga je nova, na staro slovenščino oprta Levstikova in po njegovi posneta Cegnarjeva šola, ki ima po naših mislih pri mnogih prednostih to slabo stran, da ne popravlja samo, kar je v resnici pomanjkljivo ali napačno, ampak sem ter tje tudi prenareja, kar je že v dosedanjih oblikih dobro in po mnogoletni rabi v knjigi utrjeno. Le-sem spada n. pr. tudi nenavadni, večini slovenskega naroda neznani „mej“, ki žuga koreniti, vsem Slovenom znani „med“ popolnoma izpodrinuti. V stari slovenščini se glasi ta predlog *между*, v hrvaščini med ali medju, v češčini mezi, v polščini między in v ruščini между — ktera oblika ima torej več pravice do knjižne rabe: mej ali med? Upamo, da zadobi naš „med“ spet staro pravico in veljavo, kakor se je v najnovjšem času okorni „nej“ umaknil obliki „nij“, ki je bližja našemu „ni“ in slovenskemu ušesu ne zvoní tako zoperno kakor prednica „nej“.

Novina. V Lipskem pri Hässlu je prišel na svitlo polskoneški del obširnega slovarja: „Nowy dokładny słownik“ od dra Booča-Arkossya; cena 4 tol. 15 gr. Nemško-polski del izide tekoče leto. — V Zagrebu pri Jakiću „Sbirka hrvatskih narodnih posloviceh i riečih“ od M. Stojanovića, cena 1 gld. 50 kr. Prevažno delo za jezikoslovje. — V Budišinu pri Smolerju „Laut- und Formenlehre der oberlausitzisch-wendischen Sprache“ od dra Puhla, s posebnim ozirom na staroslovenščino, cena 1 gld. 34 kr.

Listnica. G. dru V. Z. Če je mogoče, vsaj do pomladi; J. C. v. L. Premalo izvirnih misli; g. dru G. K. Prav všeč mi bode; g. A. D. Lanski Glasnik 2. polletja morete dobiti za 1 gld. 50 kr.; g. J. K. v. G. „Slovenec“ veljá polletno 4 gld. 80 kr.; g. S. Ž in M. V. v. V. Hvala; kmalo; g. D. T. Hvala za vse; kmalo pride na vrsto; g. J. P. pri st. c. in g. J. P. v. L. Dobro došlo; kmalo se prične natiskovanje. g. Fr. L. v. L. Prosim kmalo spet kaj; g. A. Ž. v. G. Večina se porabi.

Vreduje in na svitlo daje: A Janežič, tiska pa J. & Fr. Leon,